

VILNIAUS DIDŽIOSIOS SINAGOGOS ĮAMŽINIMO IR JOS APLINKOS SUTVARKYMO MEMORANDUMAS DĖL VEIKSMŲ PLANO

2022 m. gegužės 25 d.

Vilnius

Vilniaus miesto savivaldybė, kodas 188710061, kurios registruota buveinė yra Konstitucijos pr. 3, Vilnius, atstovaujama Vilniaus miesto savivaldybės mero Remigijaus Šimašiaus, (toliau -VMS),

Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė, kodas 190722117, kurios registruota buveinė yra Pylimo g. 4, Vilnius, atstovaujama pirmininkės Fainos Kukliansky, veikiančios pagal bendruomenės įstatus (toliau – LŽB),

Viešoji įstaiga „Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondas“, kodas 302702699, kurios registruota buveinė yra Pylimo g. 4, Vilnius, atstovaujama L. e. direktoriaus pareigas Indrės Rutkauskaitės, veikiančios pagal įstaigos įstatus (toliau – GVF), ir palaikomos GVF steigėjo Andrew Baker, American Jewish Committee direktoriaus tarptautiniams žydų reikalams,

į g y v e n d i n d a m i Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. gegužės 10 d. nutarimą Nr. XIII-1142 „Dėl 2020 metų paskelbimo Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metais“,

v y k d y d a m i Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. liepos 24 d. Nutarimą Nr. 786 „Dėl Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metų minėjimo 2020 metais plano tvirtinimo“,

s u p r a s d a m i, k a d :

- Vilniaus Didžioji sinagoga ir jos kompleksas yra unikali žydų (litvakų) sakralinė vietovė, kurioje dirbo ir kūrė Vilniaus Gaonas (Elijas Ben Saliamonas Zalmanas), kurio 300-ąsias gimimo metines minėjome 2020 metais;
- Vilniaus Didžioji sinagoga ir jos kompleksas sovietinės valdžios buvo nacionalizuotas 1940 metais;
- II pasaulinio karo metu Vilniaus Didžioji sinagoga ir jos kompleksas nebuvo sunaikintas, bet tik smarkiai apgriautas, o tokios būklės tiek šventovė, tiek kiti pastatai galėjo būti išsaugoti ir atstatyti. Tačiau sovietinė valdžia Vilniaus Didžiąją sinagogą ir jos komplekso pastatus 1955–1957 m. visiškai nugriovė bei Vilniaus Didžiosios sinagogos vietoje pastatė lopšelį – darželį,

kuriame po Nepriklausomybės atkūrimo buvo įkurdinta Vytės Nemunėlio pradinė mokykla (šiuo metu mokykla Vilniaus miesto savivaldybės dėka iškelta);

- 2011 metais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos dėka, buvo pradėti Vilniaus Didžiosios sinagogos archeologiniai tyrimai, kurių metu buvo pradėtos pažinti sinagogos ir jos komplekso sakralinės dalys. Šiandien šie tyrimai tęsiami ir jie finansuojami GVF lėšomis;
- Keli iš šių atrastų archeologinių objektų (Vilniaus Didžioji sinagoga, Mikvių pastatas) dabar nuosavybės teise priklauso GVF-ui;
- po II pasaulinio karo, Vilniuje ir Lietuvoje žydų bendruomenė ženkliai sumažėjo, o ir dabar ji nyksta. Praktikuojančių žydų nėra daug, todėl poreikio turėti dar vieną sinagogą Vilniuje nėra;
- Naudoti tokio reikšmingo Vilniaus Didžiosios sinagogos komplekso liekanas komerciniais tikslais ir jo teritorijoje ar prieigose vystyti nekilnojamąjį turtą būtų nesuderinama su šios vietovės sakralumu;
- būtina laikytis Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės iniciatyva suformuotos Tarptautinės paveldo patarimosios darbo grupės parengtų Vilniaus Didžiosios sinagogos memorializavimo gairių, pagal kurias nesiūloma nei atstatyti Vilniaus Didžiosios sinagogos, nei pastatyti kokį komercinį pastatą, nes tai siųstų klaidingą žinią visuomenei;
- Siektinas tikslas yra Vilniaus Didžiosios sinagogos ir jos komplekso teritorijoje suformuoti Vilniaus Didžiosios sinagogos memorialinį skverą, į kurį įeitų Žydų bendruomenės centras ir kuris atitiktų Vilniaus žydų poreikius bei atliktų plačiosios visuomenės švietėjišką funkciją pasakoti apie Didžiąją sinagogą ir jos istoriją.
- šiuolaikinis miestas, esant dabartinei klimato kaitai, turėtų išsaugoti kuo daugiau želdinių atliepiant Žydų bendruomenės centro poreikius ir prasmingai įamžinant Vilniaus Didžiosios sinagogos atminimą.

Eil. Nr.	Veiklos pavadinimas	Atsakingas vykdytojas/padaliny/rengėjas	Finansuoja	Įvykdymo terminas
1.	Parengti 6226 (šešių tūkstančių dviejų šimtų dvidešimt šešių) kv. m ploto teritorijos Žydų g. formavimo ir pertvarkymo projektą, kurio tikslas – suformuoti du 4898 kv. m ir 1328 kv. m ploto konservacinės žemės naudojimo paskirties, kultūros paveldo objektų naudojimo būdo valstybinės žemės sklypus,	VMS	VMS	2021 m.

Eil. Nr.	Veiklos pavadinimas	Atsakingas vykdytojas/padalinsy/rengėjas	Finansuoja	Įvykdymo terminas
	skirtus Didžiosios sinagogos pamatų išsaugojimui, memorialinio skvero įrengimui bei susisiekimo infrastruktūros išsaugojimui.			
2.	<p>Vokiečių g. 13A esantis 947.19 kv. m bendro plotos darželio-pradinės mokyklos pastatas, šiuo metu valdomas VMS nuosavybės teise, panaudos ar kita valdymo teise teisės aktų nustatyta tvarka perduodamas Geros valios fondui. Šalys supranta, kad šis punktas galės būti įvykdytas tuo atveju, jeigu Vilniaus miesto savivaldybės taryba atskiru sprendimu pritaris tokiam sprendimui.</p> <p>ARBA</p> <p>VMS nugriauna Vokiečių g. 13A esantį 947.19 kv. m bendro plotos darželio-pradinės mokyklos pastatą, šiuo metu valdomą VMS nuosavybės teise.</p>	<p>VMS</p> <p>GVF – už vienos veiklos iš dviejų pasirinkimą</p> <p>VMS – už veiklos įgyvendinimą</p>	<p>GVF – veiklos pasirinkimą</p> <p>VMS – veiklos vykdymą</p>	<p>2022 m. III ketvirtis</p> <p>GVF – per 3 mėn. nuo pasirašymo pranešti VMS apie pasirinktą veiklą</p> <p>2022 m. IV ketvirtis</p>
3.	Žydų centro ir Didžiosios sinagogos skvero projekto konkurso sąlygų parengimas, viešinimas, į kurį bus įtraukta Geros valios fondo apklausa, konsultuojantis su Lietuvos žydų bendruomene ir kitais suinteresuotais asmenimis, bus nustatyti socialiniai, kultūriniai, gerovės, švietimo ir kiti naujo objekto poreikiai, į kuriuos turi būti atsižvelgta sprendžiant projektavimo ir statybų pasiūlymus.	GVF, VMS	GVF	2022 m. III ketvirtis
4.	Žydų centro ir didžiosios sinagogos skvero projekto konkurso paskelbimas, laimėtojo nustatymas.	GVF, VMS	GVF	2023 m. II ketvirtis
5.	Žydų centro ir Didžiosios sinagogos skvero techninio ir tvarkybos projekto parengimas.	GVF, VMS	GVF	2024 m. III ketvirtis
6.	Žydų centro ir didžiosios sinagogos skvero įrengimas – rangos darbų pirkimas, rangos darbai. GVF ir LŽB derina su VMSA Žydų centro ir didžiosios sinagogos skvero įrengimo darbus.	GVF, LŽB	GVF su papildoma vieša ir privačia finansine parama	2026 m. II ketvirtis

Vilniaus miesto savivaldybė
Konstitucijos pr. 3, Vilnius
Kodas 188710061

Meras Remigijus Šimašius

(vardas, pavardė, parašas)

Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė
Pylimo g. 4, Vilnius
Kodas 190722117

Pirmininkė Faina Kukliansky

(vardas, pavardė, parašas)

Geros valios fondas

Pylimo g. 4, Vilnius
Kodas 302702699

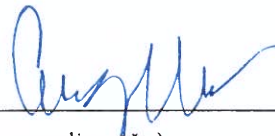
L. e. p. direktorė Indrė Rutkauskaitė

(vardas, pavardė, parašas)

GVF steigėjas, American Jewish Committee
direktorius tarptautiniams žydų reikalams

Andrew Baker

(vardas, pavardė, parašas)